

Østre Agder-
samarbeidet
Interkommunalt Politisk Råd

Plan for regional kompetanseutvikling i Østre Agder 2022

Innhold

Kompetanse for framtidens barnehage	3
Mål	4
Regionalt utviklingsarbeid i Østre Agder	5
Partnerskapet med Universitetet i Agder	7
Tema for Regional ordning i Østre Agder	8
Organisering	9
Fremdriftsplan for regional kompetanseheving i Østre Agder.	9
Oppbygning og utvikling av puljer	9
Definisjon av faglig retning for de tematiske emnene	11
Prosess- og utviklingsledelse.....	11
Flerkulturelle barn	11
Digital praksis	12
Bærekraftig utvikling:.....	12
Kartlegging, analyse og vurdering av kompetansebehov i Østre Agder	13
Analysekompetanse	13
Arbeidsmetode for barnehagebasert kompetanseutvikling	14
Økonomi	15

Kompetanse for framtidens barnehage

Som en del av sin kompetansehevningsstrategi i barnehagesektoren har myndighetene lansert regional ordning for kompetanseutvikling i barnehage. Ordningen har som formål å bidra til at barnehager utvikler sin pedagogiske praksis gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling. Dette bygger opp rundt og videre på ordlyden som kom med ny rammeplan i 2017. Det blir ytterligere solidifisert i strategi for kompetanse og rekruttering 2018 – 2022, «Kompetanse for framtidens barnehage»

«Strategien skal stimulere til barnehagebasert kompetanseutvikling, styrke barnehagen som lærende organisasjon og barnehagens pedagogiske praksis.»

Kompetanseutviklingen skal i tillegg bygge et sterkere bånd mellom lokale utdanningsinstitusjoner. Formålet er å sikre god faglig forankring i kompetansehevingen, bygge tettere bånd mellom teori og praksisfeltet og heve kvaliteten på utdanningstilbudene i regionen.

Mål.

Mål for regional kompetanseheving i Østre Agder er å sikre alle barn et barnehagetilbud av høy kvalitet. Man ønsker å styrke barnehagene i sitt arbeid som lærende organisasjoner. Slik at alle barnehagene i Østre Agder utvikler sin pedagogiske praksis gjennom barnehagebasert kompetanseutvikling.

Østre Agder ønsker å bidra til å etablere profesjonelle lærende nettverk og sikre at barnehagene kan drive kompetanseheving basert på egne behov sett i lys av rammeplanen.

Gjennom tidlig innsats legge til rette for at barna får et fundament som er i tråd med målsetningene i Agder Plan 2030.

Regionalt utviklingsarbeid i Østre Agder.

Østre Agder er en region med store forskjeller i natur, innbyggertall, kultur og tradisjoner. Dette gir samarbeidet flere perspektiver som påvirker utviklingsarbeidet i regionen positivt.

Østre Agder består av kommunene Risør, Tvedestrand, Gjerstad, Arendal, Grimstad, Froland, Vegårshei og Åmli. I Oppvekstforum er alle kommuner representert ved en leder innen oppvekst.

I 2018 ble Fagutvalg for barnehager i Østre Agder etablert. Dette var en erkjennelse om at et samarbeid på fagfeltet krever mennesker med fagkompetanse innen barnehageutvikling. I fagutvalget sitter barnehagesjefen fra hver kommune i regionen, to representanter fra Private barnehagers landsforbund. Fagforbundet og Utdanningsforbundet er også representert, Østre Agder Interkommunale politiske råd ved utviklingsveileder ivaretar sekretariatrollen.

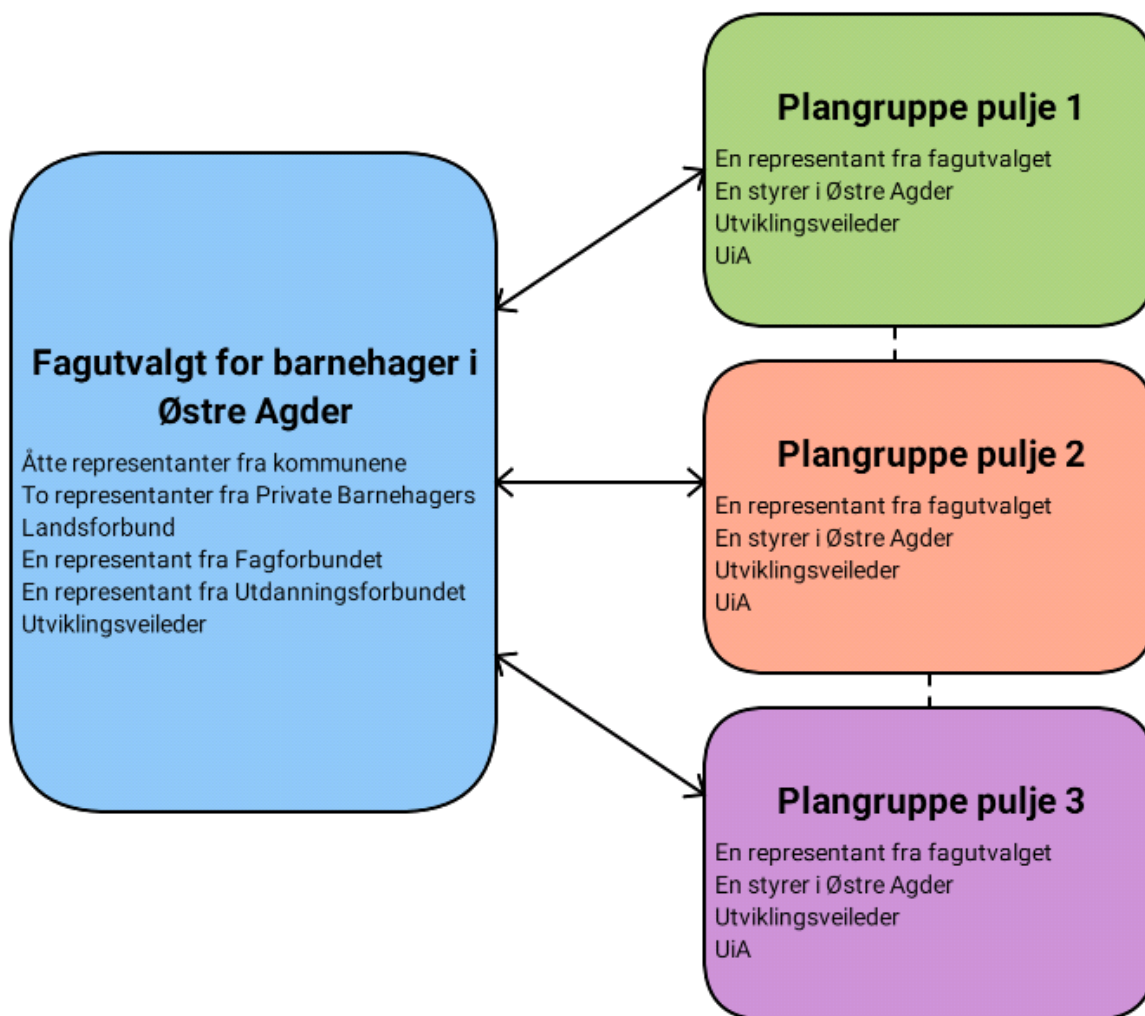

Utdrag fra mandatet til Fagutvalget for barnehager i Østre Agder.

Østre Agder fagutvalg for barnehager skal

- bidra til at kommunene i fellesskap videreutvikler offentlige og private barnehager med sikte på et best mulig tilbud til det enkelte barn og deres familier.
- bidra til kompetansedeling mellom kommunene og stå for fellesprosjekt med sikte på kompetanseheving for medarbeiderne i sektoren. Herunder samarbeide med universitet, høyskoler og fagskole.
- sikre erfaringsutveksling og deling av metodikk i arbeidet for å ivareta den kommunale lovpålagte tilsynsplikten.
- utveksle erfaringer med statlige tilsyn i barnehagesektoren og informere de andre kommunene dersom tilsynet leder til behov for endringer i kommunens barnehagetilbud.
- tilrettelegge for godt samarbeid mellom barnehagene og andre offentlige tjenester for barn. Dersom det oppstår behov, skal utvalget sikre godt samarbeid mellom kommuner i tilfeller der det er hensiktsmessig å finne løsninger for enkeltbarn på tvers av kommunegrenser.
- Sikre god praksis slik at overgang mellom barnehage og skole blir best mulig og at kunnskap om det enkelte barn bidrar til en god skolestart.
- være rådgiver overfor IKT-Agder ved valg av digitale løsninger for barnehagesektoren.

Som man kan lese fra mandatet ble gruppen dannet for å håndtere et større utvalg saker innen barnehagefeltet, ikke utelukkende regional kompetanseheving. På et tidlig tidspunkt i arbeidet med regional ordning hadde man i Østre Agder behov en egen arbeidsgruppe for å utarbeide en overordnet plan. Da man beveget seg ut av planstadiet og over i titak ble denne arbeidsgruppen overflødig og avvirket. I dag inngår deltakere fra fagutvalget i planarbeidet på enkelt fagemner i den regionale ordningen.

Plangruppene møtes i forkant av lærende nettverkssamlinger for å sikre forankring mellom praksisfeltet og UiA. Organiseringen bidrar til samskaping, partnerskaps tanken og prinsippene bak læring sløyfa.

Plangruppene rapporterer til fagutvalget som har ansvaret .

Partnerskapet med Universitetet i Agder

Partnerskap mellom UiA og regionen skal bidra til å styrke barnehagelærerutdanningen gjennom det «doble oppdraget», også kalt læringsløyfa. Erfaringer fra partnerskapet skal bidra til videreutvikling og fornyelse av barnehagelærerutdanninga ved UiA slik at utdanningen blir praksisnær og får arbeidsrelevans.

Det er opprettet egne fagteam på UiA der vitenskapelig ansatte utveksler erfaringer og samarbeider om oppdragene. Dette danner også mulighet for samarbeid på tvers av fag og fakultet og styrker læringsløyfa. Det arrangeres faglige seminarer på UiA for involverte fagpersoner i tilskuddsordningen. FoU-arbeid igangsettes i møtepunkter mellom utdanning og praksisfelt. Artikler, konferansebidrag, nettressurser, bredere forsknings- og erfaringsdeling formidles i møter og fagdager internt. Læringsløyfa og det doble oppdraget i tilskuddsordningene er avhengig av god dialog og kommunikasjon mellom de ulike aktørene.

UiA har en intern styringsgruppe som er ansvarlig for å følge opp tilskuddsordningene på UiA, og som blant annet skal sikre en intern forankring av beslutninger relatert til ordningene. Det er etablert en arbeidsgruppe med faglig leder, tre koordinatore for grunnskole, videregående og barnehage samt en administrativ ressurs. Disse personene jobber tett med regionen. Faglig leder har overordnet ansvar for tilskuddsordningene og for samarbeidet med regionen.

Universitetet i Agder har ansvaret for det faglige innholdet og har en viktig rolle som veileder overfor deltakende barnehager og Østre Agder kompetansenettverket.

Det er etablert et meget sterkt partnerskap som legger til rette for gode læringsprosesser for begge parter. Det er en tydelig opplevelse av gjensidig respekt, kunnskapsutvikling og at prinsippene rundt læringsløyfen blir godt etterlevd. Det etablerte samarbeidet mellom regionen og universitetet har vokst og kommet langt i løpet av varigheten av kompetanseordningen. Universitetet har blitt en viktig partner som oppleves som en selvfølgelig støttespiller når kompetansenettverket ser nye behov eller trenger råd. Terskelen for kontakt er lav og utviklingsklimaet er trygt, fremoverlent og løsningsorientert.

Tema for Regional ordning i Østre Agder

Kompetansestrategien, Kompetanse for fremtidens barnehage, dikterer at midlene skal fremme innføringen av rammeplanen fra 2017 ved å sette søkelyset på de fire tematiske satsingsområdene:

- Barnehagen som pedagogisk virksomhet
- Et inkluderende miljø for omsorg, lek, læring og danning
- Språk og kommunikasjon
- Barnehagens verdigrunnlag

Videre sier den at arbeidet skal sees i sammenheng med pågående nasjonale satsinger, når disse avsluttes vil man kunne videreføre disse innenfor strategiens tematiske satsingsområder. I alle satsingsområder skal ledelse stå sentralt.

Det er tidligere blitt gjennomført en behovskartlegging i regionen. Fagutvalg for barnehage i Østre Agder har analysert resultatet og kommet fram til at det er størst behov for kompetansehevingen innen følgende tematiske satsingsområder:

- Kommunikasjon og språk
 - Flerkulturelle barn
- Barnehagen som pedagogisk virksomhet
 - Digital Praksis
- Barnehagens verdigrunnlag
 - Bærekraftig utvikling

Som det fremgår over, har man spisset søkelyset på noen spesifikke tema innen hvert satsingsområde.

For å sikre at barnehagene har kompetanse til å drive sin egen utviklingsprosess og jobbe barnehagebasert er det avgjort å starte satsing i Østre Agder med kompetanseheving innen prosess- og utviklingsledelse.

Organisering:

Med 116 barnehager har Østre Agder mange ansatte og barn som skal merke en endring av den regionale satsingen. Det har derfor vært viktig å utforme en bærekraftig modell for utviklingsarbeidet som sikrer at alle barnehager får tilbud om kompetanseheving.

I Østre Agder har man valgt en puljemodell som inneholder 9 puljer.

- Pulje 0. Gruppe A.
- Prosess- og utviklingsledelse.
- Varighet 1 semester.
- Deltakere: 70 BHG.

- Pulje 0. Gruppe B.
- Prosess- og utviklingsledelse.
- Varighet 1 semester.
- Deltakere: 10 BHG.

- Pulje 0. Gruppe C.
- Prosess- og utviklingsledelse.
- Varighet 1 semester.
- Deltakere: 30 BHG.

- Pulje 1.
- Flerkulturelle barn.
- Varighet 3 semester.
- Deltakere: 15 BHG.

- Pulje 2.
- Digital praksis.
- Varighet 2 semester.
- Deltakere: 30 BHG.

- Pulje 3.
- Bærekraftig utvikling.
- Varighet 2 semester.
- Deltakere: 20 BHG.

- Pulje 4.
- Flerkulturelle barn.
- Varighet 3 semester.
- Deltakere: 20 BHG.

- Pulje 5.
- Digital praksis.
- Varighet 2 semester.
- Deltakere: 20 BHG.

- Pulje 6.
- Bærekraftig utvikling.
- Varighet 2 semester.
- Deltakere: 20 BHG.

- Pulje 7.
- Analysekompetanse.
- Varighet 2 semester.
- Deltakere: 20 BHG.

Det er lagt opp til en pulje som tar for seg ledelse og to puljer pr tematiske satsing.

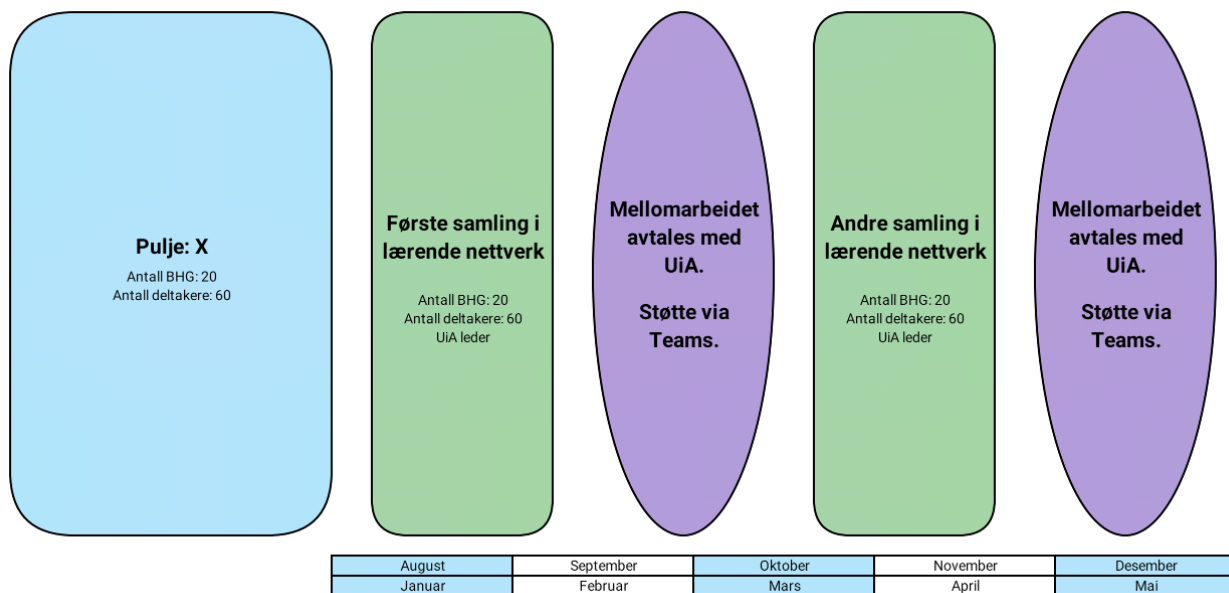
Fremdriftsplan for regional kompetanseheving i Østre Agder.

	Høsten 20	Våren 21	Høsten 21	Våren 22	Høsten 22	Våren 23	Høsten 23	Våren 24
Kickoff + Pulje 0	Kick off.	Prosess- og utviklingsledelse Gruppe A	Prosess- og utviklingsledelse Gruppe B		Prosess- og utviklingsledelse Gruppe C			
Pulje 1			Flerkulturelle barn					
Pulje 2			Digital praksis					
Pulje 3			Bærekraftig utvikling					
Pulje 4						Flerkulturelle barn		
Pulje 5					Digital praksis			
Pulje 6						Bærekraftig utvikling		
Pulje 7				Analysekompetanse				

Oppbygning og utvikling av puljer

Satsingen starter med Pulje 0 som alle barnehager skal delta på. Denne tar for seg prosess- og utviklingsledelse. Den vil også inneholde en modul som vil støtte oss i kompetansekartlegging og evaluering. Oppstart for Pulje 0 var høsten 2020 og strekker seg frem over våren 2021. Vi vil dele barnehagene i fire grupper og har beregnet inntil 30 deltakende barnehager i hver gruppe.

De øvrige puljene er planlagt gjennomført etter følgende semestermodell.

Mellomarbeidet blir avtalt med foreleser og skal sendes inn til UiA og presenteres på samling. Knyttet til hver samling/mellomarbeid er det lagt opp til at barnehagene kan få støtte via teams. Utviklingsveileder inviterer til et møte hvor barnehagene drøfter situasjonen og gir hverandre råd. Dette møtet er et lokalt tiltak satt i gang av fagutvalget for å bygge opp rundt nettverket og kompetanseutviklingen lokalt.

Definisjon av faglig retning for de tematiske emnene.

Det er viktig for Østre Agder å ha en tydelig rolle overfor Universitetet i Agder i utviklingen av det faglige innholdet. For å gi UiA et godt grunnlag for å utvikle faglige bidrag som treffer våre forventninger har Fagutvalget lagt ned mye tid i å definere vårt faglige perspektiv. Dette anses også som en sentral del av kompetansenettverkets ansvar som partner i samarbeidet om kompetanseutviklingen og læringsløyfen.

Prosess- og utviklingsledelse

Ifølge føringene i Kompetansestrategi for barnehage skal de barnehagebaserte kompetanseutviklingstiltakene ta utgangspunkt i strategiens tematiske satsingsområder.

I alle satsingsområdene skal ledelse stå sentralt. Ledelse og utvikling av lederkompetanse er en forutsetning for at barnehagen skal kunne utvikle seg som organisasjon og utvikle personalets kompetanse. Styrer og pedagogisk leder skal lede medarbeidere i kompetanseutviklingen innenfor satsingsområdene og i det daglige arbeidet med barna.

Derfor har vi lagt opp til en pulje 0 som skal gi en støtte i dette arbeidet. Sammen skal vi utforske ulike måter å lede prosesser på og drive frem utviklingsprosjekter og utvikle barnehagen til en lærende organisasjon også for de voksne. Det er et klart viktig mål for pulje 0 å gjøre barnehagen klar for å drive barnehagebasert kompetanseheving. Kompetanseutviklingen skal ledes av barnehagen, det innebærer også faglig retning, fremdrift og tidsperspektiv samt organisering i barnehagen. Den faglige støtten skal Universitetet i Agder tilby, og regional ordning skal bidra med å danne en ramme for barnehagens utviklingsprosess.

Flerkulturelle barn

Emnet flerkulturelle barn er blitt gjennomarbeidet i fagutvalget for barnehager og man har kommet frem til følgende oppsummerende emnebeskrivelse for pulje 1:

I barnehagens verdigrunnlag står mangfold og gjensidig respekt sentralt. Språklig og kulturelt mangfold angår dermed alle barn og alle ansatte er forpliktet til å arbeide for dette.

Alle barn som går i barnehagen, bør få oppleve identitetsbekreftelse og perspektivutvidelse. Det å arbeide for mangfold, krever at man som ansatt i barnehagen, blir klar over sitt eget utgangspunkt og det man tar for gitt.

Målet er en barnehage som både ser og evner å bruke, flerkulturelle ressurser i barne- og foreldregruppen. Dette skal være en del av grunnlaget når vi ivaretar barnas behov for omsorg og lek, samt for å fremme læring, danning og allsidig utvikling.

Flerkulturell pedagogikk så vel som språk vil inngå i arbeidet med flerkulturelle barn.

Emnet har mange stier ut til andre områder i barnehagens hverdag. Lek, fortelling og barnehagemiljø står sentralt og er meget aktuelt med innføring av ny barnehagelov. Valgene barnehagene gjør for sin barnehage er viktige i arbeidet med å jobbe barnehagebasert.

Torild Marie Olsen er førsteamanuensis i nordisk språkvitenskap og er ansatte ved Institutt for nordisk og mediefag ved UiA. Hun underviser i norsk som andrespråk, holder etterutdanningskurs for lærere, og i språklige emner i tospråklig fagopplæring for studenter med innvandrerbakgrunn. Hun underviser i språklige emner i barnehagelærerutdanningen.

Digital praksis

For barnehagene i Østre Agder handler digital praksis om mer enn dokumentasjon av barnas hverdag. Det handler om at barna skal få en sunn introduksjon til digitale plattformer og hvordan disse kan fungere som verktøy og ikke utelukkende som underholdning.

Barnehagens digitale praksis bør fremme barns nysgjerrighet og bidra til å fornye lek og aktivitet. Kreativ bruk av digitale verktøy skal være et supplement i hverdagen og styrke de pedagogiske aktivitetene, der det er naturlig.

Det er et ønske at barnet skal bli medskaper ved hjelp av digitale verktøy og ikke bare mottaker av informasjon. Slik at barnehagens digitale praksis bidrar til undring og læring.

Barns forhold til digitale plattformer og arenaer starter tidligere nå enn før. Barnehagen blir derfor en naturlig aktør for å fremme digital bevissthet hos barna. Denne sårbare gruppen trenger hjelp til å forstå og respektere sin digitale hverdag slik at de kan bli fullverdige deltakere i vårt digitale samfunn.

Rune Andersen og institutt for informasjon og kommunikasjonsteknologi skal støtte oss faglig i denne puljen.

Bærekraftig utvikling:

Bærekraftig utvikling Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen har derfor en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn.

Bærekraftig utvikling handler om at mennesker som lever i dag, får dekket sine grunnleggende behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners mulighet til å dekke sine. Det handler om å tenke og handle lokalt, nasjonalt og globalt. Barnehagen skal bidra til at barna kan forstå at dagens handlinger har konsekvenser for fremtiden.

Barnehagen skal legge grunnlag for barnas evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Barna skal gjøre erfaringer med å gi omsorg og ta vare på omgivelsene og naturen. For samiske barn betyr dette å leve i samklang med, nyttiggjøre seg av og høste av naturen.

Barna skal få naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold, og barnehagen skal bidra til at barna opplever tilhørighet til naturen.

Rammeplanen for barnehager

Barnehagene i Østre Agder ser emnet bærekraftig utvikling i et bredt perspektiv. De som rammeplanen deler emnet i noen fasetter med verdier og holdninger som en felles paraply.

Miljøvern står sterkt, i form av å minske forbruket av plast og strøm, reparere før vi kaster og ha et bevisst forhold til det å kjøpe nytt. Gjenbruk mer enn forbruk. Det er en gjenganger at man må være bevisst det å tilfredsstille dagens behov uten å ødelegge for fremtidige generasjoner. Så mennesket i balanse med naturen er et viktig perspektiv.

Barnehagene i Østre Agder jobber kontinuerlig med å legge til rette for at barna skal øve seg på å bli rustet til å ta vare på seg selv og mennesker rundt seg og barn i andre land. Dette innebærer blant annet å bli bevisst hvordan man har respekt for hverandre og demokratiske prosesser i samfunnet.

I bærekraftig utvikling ligger mental så vel som fysisk helse i fokus når man skal bygge nysgjerrighet og oppleve livsmestring.

Kartlegging, analyse og vurdering av kompetansebehov i Østre Agder

I 2018 gjennomførte fagutvalget en kartlegging med påfølgende analyse av kompetansebehovet i Østre Agder. Dette var en relativt stor undersøkelse med en svarprosent på over 70. Resultatet av denne kartleggingen preger dagens tematiske fokusområder i Østre Agder. Disse emnene er vurdert opp mot barnehagenes lokale behov. I tillegg har barnehagene stor påvirkningskraft i hvilken retning de ønsker å vri sin barnehagebaserte kompetanseutvikling innenfor valgte fokusområde.

Kompetansenettverket og UiA har ambisjoner om en kompetanseheving som tar enda større hensyn til lokale vurderinger av kompetansebehov i den enkelte barnehage.

Analysekompetanse

I 2021 startet arbeidet med Pulje 7 Analysekompetanse, som blir tilbudt barnehagene våren 2022.

I puljen sikter man på å gi styrer og pedagogiske ledere kompetanse i kartlegging og analyse av kompetansebehovet i deres barnehage. I løpet av semesteret vil man ved hjelp av ståstedsanalysen avdekke behovet i deltakende barnehager og forankre satsingsområdet i samarbeid med de ansatte.

Dette vil legge til rette for barnehagebasert kompetanseutvikling som fremmer kollektive prosesser for profesjonsutvikling i barnehagene i Østre Agder.

Puljen inneholder 6 steg i kartleggings- og analyseprosessen.

0. Orienteringsmøte
1. Fagsamling. Muligheter og fallgruver i kartlegging og analyse.
2. Forankrings prosess i barnehagen. (Mellomarbeid)
3. Gjennomføring av ståstedsanalyse.
4. Fagsamling. Hvordan analysere. Veiledning.
5. Ledergruppen i barnehagen legger frem resultatet etter kartleggingen for personalet.
6. Videre utvikling av kompetansehevingen på bakgrunn av kartleggingen.

Arbeidsmetode for barnehagebasert kompetanseutvikling

For å skape best mulig grunnlag for kunnskapsutvikling og endring, må deltakende barnehager drive med aktiv refleksjon, erfaringsdeling og evaluering av egen praksis.

Lærende nettverk er en utviklingsstrategi som skal skape forståelse av hva en gitt tematikk i barnehage og skole er. Samtidig skal metoden bidra til å løse utfordringer der enhetene har for svak praksis innenfor området det arbeides med.

Lærende nettverk har vært brukt innenfor ulike tematikk som eksempelvis digital kompetanse, klasseledelse og vurdering for læring. Metoden skal styrke sammenhengen mellom det enkelte temas betydning og praktiske handlinger på egen barnehage eller skole.

Intensjonen med lærende nettverk er å bygge relasjoner og samarbeid mellom de som er involvert. Det vil si å:

- skape arenaer for kollektive refleksjoner som gjør det mulig for deltakere fra ulike steder å se seg selv i lys av andre.
- utveksle erfaringer mellom andre skoler eller barnehager som redskap for nyskapende vurderingsarbeid

Udir.no

Kompetansenettverket ønsker å benytte lærende nettverk som arbeidsmetode og opprette nettverk i hver pulje. For å bygge opp under prinsippene for lærende nettverk vil man i Østre Agder ta i bruk dialogkonferanse modellen ved samling i lærende nettverk.

Plenum	Plenum
Faglig innlegg med teori og vinklinger som øker refleksjon og bidrar til ny forståelse	Praksisfortelling som skaper refleksjon og lar lyttere speile sine egne erfaringer.
Gruppevis	Barnehagebasert
Erfaringsdeling skaper drøfting og refleksjon og utvikler erkjennelse og ny kunnskap rundt egen praksis.	Refleksjon over hva man har lært og hva man skal ta med seg og prøve ut til neste samling.

Økonomi

Utgifter:	
Faglig støtte og veiledning fra utviklingsveileder (UV) 25 %	250 000,-
20 samlinger i lærende nettverk - Leie av lokaler og bevertning	500 000,-
Reiseutgifter UV (kjøring til bhg, møter og samlinger mm)	10 000,-
Støtte til barnehager som deltar Rekomp ØA. 10 000 kr x 100 barnehager	1 000 000
<u>Samlet sum utgifter</u>	<u>1 760 000,-</u>
Egeninnsats:	
Østre Agder IPS:	
Faglig støtte og veiledning fra utviklingsveileder (UV) 10 %	100 000,-
Veiledning og oppfølging fra leder	30 000,-
Administrasjon (deltakelse i møteforum, reiseutgifter ...)	20 000,-
Kompetanseheving	20 000,-
Til sammen	70 000,-
Deltakere i Fagutvalget for barnehager: Administrasjon (deltakelse i møteforum, reiseutgifter mm.)	480 000,-
Til sammen	
Barnehagene står for en betydelig del av egeninnsatsen i ordningen.	Legger ikke ved en beregning på denne innsatsen.
<u>Samlet sum utgifter egeninnsats</u>	<u>650 000,-</u>